

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VIII. In quo versaretur eorum ministerium anno 840. Cujus occasione electio Episcoporum differebatur à Regibus, qui redditus Ecclesiæ vacantis relegabant. Synodus Meldensis explicata, è Flodoardo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

à Concilio Antiocheno, needum erant ve-
vita ullo decreto. Non moror enim stra-
mentitiam epistolam sub Damasi nomine in
Collectione Isidori publicatam. Occasio-
nem tamen sumpsisse videntur Leo III. &
Episcopi Gallicani è verbis ambiguis Epito-
mes Canonum ab Hadriano I. concinnatæ;
cujus usus frequens erat in Gallia, ut patet
è variis locis Capitularium, ubi verba ipsa
hujus Epitomes referuntur. Etenim breviam
decimi canonis Antiocheni ita concep-
tum est: *Quod Chorepiscopi ordines inferio-
res usque ad subdiaconatum dare possint.* Vnde
Leo & Synodus Gallicana in re dubia inter-
pretationem adversus Chorepiscopos fa-
cientes, subdiaconatum ab eorum ordina-
tione subdlexerunt. Quare Synodus Mel-
densis anno DCCCXLV. eisdem verbis usa
est, dum vetat ne ordines ecclesiasticos tri-
buant, nisi usque ad subdiaconatum. Suspi-
cabitur aliquis hac tempestate in Oriente re-
strictam fuisse Chorepiscoporum auctorita-
tem ad Lectorum solas ordinationes, ex ca-
none XIV. Septimæ Synodi, quæ juxta
veterem consuetudinem à Chorepiscopis
promovendos esse Lectores decernit. Sed
observandum est, eo canone non agi de ju-
re Chorepiscoporum in Clericis cooptan-
dis, sed delectione publica sacrarum scrip-
turarum è suggestu & ambone Ecclesiæ;
quæ à pueris pronuntiabatur ad clerum de-
signatis, sed nondum ab Episcopo adscrip-
tis. Canon vetat à quoquam in synaxi eas
prælegi, nisi manus impositionem accepe-
rint ab Episcopo, aut à monasterij Abbate,
aut à Chorepiscopo de sententia Episcopi,
juxta veterem consuetudinem.

VII. Licet autem Chorepiscoporum
ministerium damnatum fuerit à Leone Pa-
pæ & à Synodo totius regni, veritumque ne
Chorepiscopi à quibuscunque Episcopis
deinceps fierent, attamen eruperunt ite-
rum, egeruntque altas radices in Galliis.
Sed repressa est eorum audacia à Concilio
Parisiensi anno DCCCXXIX. quod præ-
cipuè in id invehitur in quo ab iis tunc
peccabatur, nempe in baptizatorum con-
firmatione; qua illis à Patribus interdicitur,
ea ratione, quòd in Concilio Neocæsa-
riensi ad formam septuaginta Discipulorum
constituti fuisse dicantur; ut Episcopi Apo-
stolorum locum obtinent; quibus donum
sancti Spiritus per manuum impositionem
tradendi facultas, non autem Discipulis,
concessa fuisse legitur in Actis. Mirabitur
fortè aliquis, nec immeritò, quis redivivos
excitaverit Chorepiscopos, & unde tanta
illorum pervicacia proficisceretur, ut rebus
tam gravi auctoritate definitis stare nollent.

Sed omnem admirationem deponet, si quis
consideraverit imperfectam esse legem quæ
vetat, sed si quid contra factum sit, non ir-
ritum decernit. cujus generis erat hæc in-
terdictio, ne Chorepiscopi ordinentur.
Quare cum ab arbitrato Episcoporum hæc
institutio penderet, eadem ratione qua fo-
vebantur olim à quamplurimis Episcopis,
ab iisdem vel retenti vel restituti sunt. Causa
verò quæ gratiosos Episcopis reddebat
Chorepiscopos, ea est, quòd in se suscipe-
rent omnem curam & laborem episcopalis
ministerij, & desidia Episcoporum patrocina-
rentur: qui sollicitudine pascendi gregis
levati, secularium morè, genio suo indul-
gebant, ut elicitur è Capitularibus & è Sy-
nodo Meldensi. In Capitularibus disertè
scriptum est, Chorepiscopos factos ab Epi-
scopis, qui suis quietibus ac delectationibus
inherent. Synodus Meldensis animadverti
statuit in Episcopum qui propter desidiam,
aut secularem pervagationem, vel propter infir-
mitatem, modum suam Chorepiscopis transcen-
dere consenserit.

Capit. lib. 6. c. 119.

Syn. Meld. c. 44.

ADDITIO
STEPHANI BALUZII.

Istud ipsum paulò asperioribus verbis urget
Hincmarus in epistola XLV. cujus meminit Flo-
doardus lib. III. Hist. Remensis cap. XXIX. quæ
ante hos viginti annos ex codice Virdunensi edita est
ab eruditissimo viro Iacobo Sirmundo. Hincmarus
ergo respondens cujusdam Episcopi consultationi-
bus, hæc adversus Episcoporum desidiam scribit in
capite XVI. illius epistolæ; *Sed & scandalum in Ec-
clesia misit, sicut & quidam Episcopi, etiam à longè
præcedentibus temporibus, scandalum pro sua quiete
& voluptatibus in Ecclesiam introfuderunt, ordinan-
tes Chorepiscopos, & eis quæ Summis Pontificibus
conveniunt agere permittentes; quos apostolica sedes
sapius reprobavit & apostolico mucrone recidit, sicut
in decretalibus eorum qui voluerit recensere inveniet.*

VIII. Quænam autem esset hæc tem-
pestate Chorepiscopi potestas, accuratè
docet Ebbo Remensis Episcopus in eo O-
pusculo quod de Ministris Ecclesiæ Re-
mensis scripsit, id est, Præposito, Archi-
diacono, & Chorepiscopo: *Chorepiscopi
verò ministerium est, omnem sacerdotalem to-
tius regionis sibi commissa conversationem cor-
rigere atque dirigere, & quæ sequuntur. Ius
autem dandæ consecrationis ex præcepto
Episcopi Ebbo metitur. Synodus Melden-
sis Chorepiscopis modum præfixit juxta ca-
nones, præcipuèque prospexit ne post
obitum Episcopi aliquid ex episcopali mini-
sterio specialiter Episcopis debito attentarent.
quia, iniquunt, ex hoc magnum scandalum,
& divisionem rerum ecclesiasticarum, atque di-
lacionem in canonicè ordinandis Episcopis, De-*

Opusculum Eb-
bonis De Min-
Ecc. Rem. editum
à R. P. Sirm. in
Append. Flodoardi
di.

Synod. Meld. c.
44.

Epist. Rem. c. 14.
in fine c. 13. in
opusc. Sirm. in
opusc. Sirm. in
opusc. Sirm. in
opusc. Sirm. in
opusc. Sirm. in
opusc. Sirm. in
opusc. Sirm. in

Lib. 6. Capit. c.
119. Placuit ne
Chorepiscopi deinceps
a quibusvis
fiant.

Concilium Pari-
sien. super lauda-
tione.

Ecclesis accidisse conspeximus. Quæ verba lucem accipient è Flodoardo; qui Leonem IV. interpellatum ab Hincmaro scripsit de ordinationibus à Chorepiscopis peractis, præcipuè post obitum alicujus Episcopi. Occasione enim ministerij Chorepiscoporum, quo satis consultum videbatur ecclesiasticæ administrationi, Reges differebant electiones Episcoporum, & interim ecclesiasticæ facultates secularium usibus cedebant. In hac verò epistola, inquit Flodoardus, de his quos temeritas chorepiscopalis ordinare, vel quòd Spiritum sanctum consignando tradere præsumebat, requisivit. Et quòd terrena potestas hac materia sæpe offenderet, ut videlicet Episcopo quolibet defuncto, per Chorepiscopum solis Pontificibus debitum ministerium perageret, & res ac facultates Ecclesiæ secularium usibus expendebantur, sicut & in nostra Ecclesiâ jam secundo actum fuisset.

IX. Si extarent Hincmari epistola & Leonis IV. rescriptum, profectò magnum adjumentum afferrent ad hujus materiæ discussionem: quæ licet à Synodo Meldensi sincerè decisa esset, si ambiguitatem circa Subdiaconos demas, attamen variis desiderio Episcoporum contentionibus iterum revocata est in dubium, adeo ut Nicolaus I. tractus fuerit in partes pro Chorepiscopis. Etenim anno octingentesimo sexagesimo quarto consultus à Rodulfo Archiepiscopo Bituricensi, de Presbyterorum & Diaconorum ordinationibus collatis à Chorepiscopis in Gallia, respondit validas quidem esse ordinationes illas; sed veruit similia à Chorepiscopis præter regulas tentari in posterum, ne ad eos dignitas Episcoporum transferretur. Hoc autem argumentum ad sententiam suam fulciendam adducit: *Ad formam enim septuaginta, Chorepiscopi facti sunt; quos quis dubitet Episcoporum habuisse officia? Quæ responsio, quamvis à canonibus omnino aliena, excusatos tamen reddit Gallicanos Episcopos, si varias in partes distraherentur, cum ipsi Romani Pontifices in hac quæstione contraria rescripta ediderint. Hoc solum pro defensione Nicolai proferri potest, quòd diversis occupatus negotiis, cursim respondere coactus fuerit, ut ipse præfatur in dicta epistola. Non obtinuit tamen apud Belgicos Episcopos hæc responsio, ut colligere licet è Synodo Metensi, quæ anno DCCCLXXXIX. coacta, hæc statuit: *Ut Basilicæ à Chorepiscopis consecrate, ab Episcopis consecrentur, roboratum est: quia juxta decreta Damasi Papæ, Innocentij, & Leonis, vacuum est & inane quiddam in summi sacerdotij Chorepiscopi egerunt ministerio, quòd ipsi iidem sunt qui & Presbyteri, suf-**

*ficienter inveniuntur. Plus detrimenti Chorepiscopis attulit invidiosa hæc Nicolai sententia quàm tot synodorum definitiones, cum nihil sibi reliqui esse viderent Episcopi, si Presbyterorum ordinationes à Chorepiscopis tentatæ irritæ non essent, etsi à Canonibus vetitæ. Accedebat incommodum quo vacantes Ecclesiæ laborabant, cum prætextu ministerij quod à Chorepiscopis impendebatur, Principes ab electionibus concedendis cessarent, ecclesiasticis proventibus ad suorum utilitatem revocatis. Tacita ergo definitione potiùs quàm expressa ad executionem Capitularis, rerum experimento consultiores facti Episcopi conspirarunt, à constituendis Chorepiscopis abstinentes, tuncque sollicitudinem animadvertendi in Presbyteros & pagorum visitandorum, quæ præter cetera Chorepiscopis competeat, Archidiaconis concesserunt. Desierant Chorepiscopi sub finem seculi undecimi, ut colligere licet ex Sigeberti historici hallucinatione, qui ex hac muneris accessione, quæ sua tempestate penes Archidiaconos erat, eos cum Chorepiscopis confudit: *Damasus, inquit, Papa decrevit, ne quid contra Episcopos præsumant Archidiaconi, qui dicuntur Chorepiscopi, id est, villarum & regionum Episcopi.* Desuetudo hujus ministerij in Patriarchatu Constantinopolitano id quoque induxit ut Chorepiscopi munus idem esset cum eo quod delegatis à Patriarcha vel Metropolitanis impositum erat, qui monasteria visitabant, ad coercendos immorigeros, controversias Abbatum & monachorum dirimendas, & restaurandam disciplinam monasticam mittebantur. Delegati ejusmodi, *Ἐξαρχοὶ* seu Præfecti dicuntur, quorum potestas iis mandatis comprehenditur quæ relata sunt in Collectione Iuris Græco-Romani. Scholiastes Harmenopuli Exarchos istos cum antiquis Chorepiscopis temerè confudit, in eam opinionem ductus, quòd reliquo Chorepiscoporum ministerio hæc quoque pars visitandorum monasteriorum in Oriente adjuncta sit, ut patet ex Collectione Arabica. Perseverant namque adhuc in Oriente Chorepiscopi. Sed in Patriarchatu Alexandrino, deletis Episcopis, soli Chorepiscopi curam Patriarchæ in administratione Ecclesiarum levant: quod ducentis abhinc annis inductum fuisse testatur Cyrillus Alexandriæ Patriarcha, iis literis quas in Valachia scripsit anno millesimo sexcentesimo duodecimo. Hic est Cyrillus qui post aliquot annos in sedem Constantinopolitanam provectus, meritas pœnas dedit, quòd à veteri Ecclesiæ illius traditione deficiens,*

Flodoard. l. 1.
Hist. Rem. c. 10.
Nicolaus I. in ep.
ad Rodulf. Bur.
Tom. 1. Conc.
Gall.

Sigebertus in
Chron.

Lib. vi. Ind.
Græco-Rom.

Scholion ad Tit.
ix. Episcopi Or.
notati Hæretici,
perjurarum, &
alii Apocryphi
Episcopi, &
Patriarchæ
eis, & in partem
malis.